

Vrijwillige en onvrijwillige zorg

Informatie over de
Wet zorg en dwang

Kwaliteit van leven

U wilt, net als iedereen, zo zelfstandig mogelijk leven en eigen keuzes kunnen maken. Samen kijken we wat voor u belangrijk is, en welke ondersteuning u daarbij nodig heeft. Het uitgangspunt is dat de zorg die u ontvangt zoveel mogelijk op vrijwillige basis plaatsvindt.

Vrijheid en veiligheid: vrijwillige zorg

In sommige gevallen zorgt de ziekte dementie, of een ziekte die daarop lijkt, ervoor dat u niet zelf kunt inschatten wat goed voor u is. Soms is het dan noodzakelijk dat uw vrijheid (tijdelijk) wordt beperkt. Voor uw veiligheid of voor de veiligheid van anderen. Samen zoeken we dan altijd eerst naar zorg waar u het mee eens bent.

Inzet onvrijwillige zorg

Als de vrijwillige manieren niet werken en er sprake is van 'ernstig (dreigend) nadeel' voor u of uw omgeving, dan is soms onvrijwillige zorg nodig.

Dat doen we zorgvuldig volgens de eisen van de Wet zorg en dwang (Wzd). In de Wzd staat dat onvrijwillige zorg niet wordt toegepast, tenzij het niet anders kan.

De Wzd geldt voor mensen met dementie, mensen met een verstandelijke beperking en met ziekten zoals Korsakov, Huntington en niet aangeboren hersenletsel. En soms ook bij psychiatrische ziektebeelden die samenhangen met veroudering en in sommige gevallen bij autisme.

'Het uitgangspunt is
dat de zorg die u ontvangt
zoveel mogelijk op vrijwillige
basis plaatsvindt.'

De kern van de Wet zorg en dwang is dus 'Nee, tenzij'.

Er is sprake van ernstig nadeel als:

- Er groot gevaar is voor u of uw omgeving;
- U of iemand in uw omgeving door uw handelen ernstig gewond raakt of veel pijn heeft;
- U of iemand anders door uw handelen ernstige schade oploopt (geestelijk, financieel, aan eigendommen, etc.);
- U ernstig verwaarloosd bent of de weg in de samenleving niet meer weet;
- U zich niet meer veilig voelt;
- Uw eigen gedrag ervoor zorgt dat anderen agressief worden;
- De algemene veiligheid van personen of goederen (spullen) in gevaar is;
- Of de kans groot is dat dit gebeurt.

Wat is onvrijwillige zorg?

Onvrijwillige zorg is verzorging, verpleging, behandeling, begeleiding, benadering, bescherming en beveiliging waar u en/of uw eerste contactpersoon (als u wilsonbekwaam bent) niet mee instemt of zich tegen verzet.

In de Wzd staan negen soorten onvrijwillige zorg:

- Toedienen van vocht, voeding en medicatie, medische handelingen vanwege dementie of behandelingen vanwege een lichamelijke ziekte;
- Beperken van de bewegingsvrijheid;
- Insluiten;
- Toezicht houden op betrokkene;
- Onderzoek aan kleding of lichaam;
- Onderzoek van de woon- of verblijfsruimte op gedragsbeïnvloedende middelen of gevaarlijke voorwerpen;
- Controle op gebruik van middelen die het gedrag beïnvloeden;
- Beperken van de vrijheid om het eigen leven in te richten;
- Beperken van het ontvangen van bezoek.

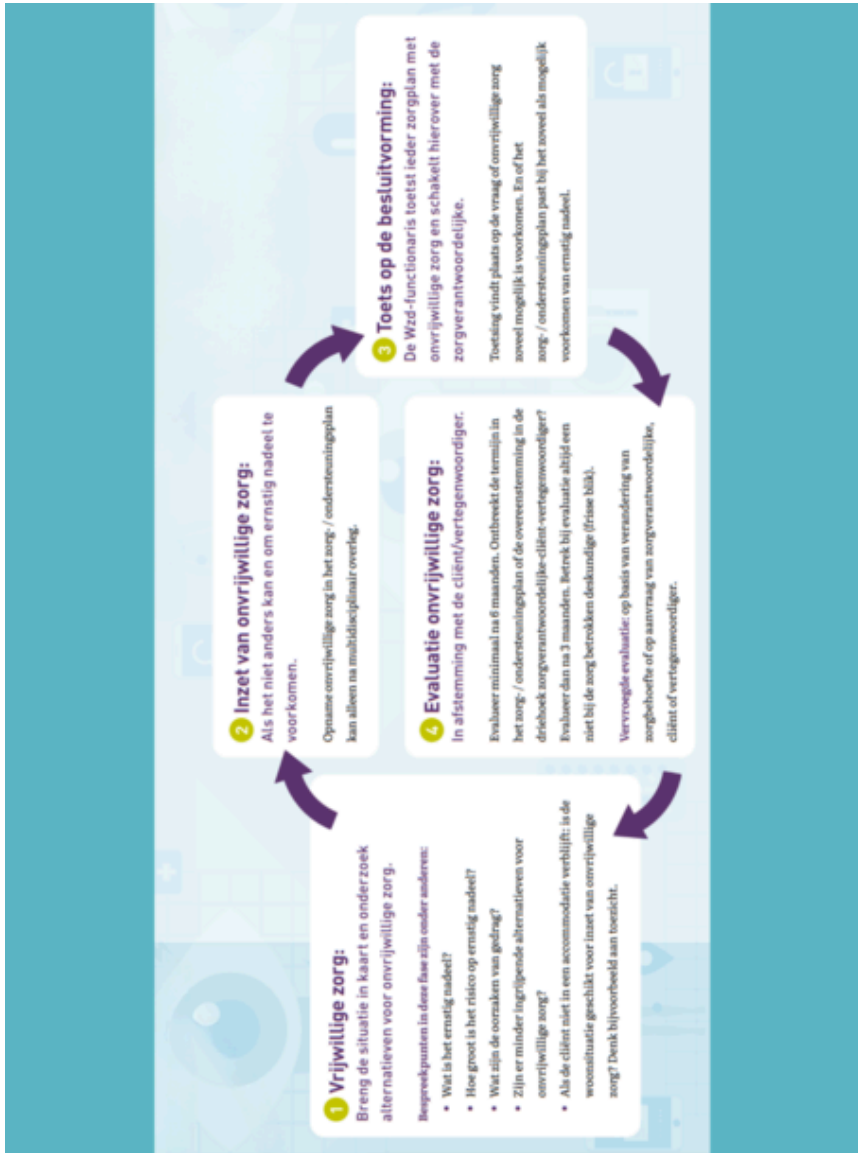
Wie kan vertegenwoordiger (=eerste contactpersoon) zijn:

- De wettelijke vertegenwoordiger: de curator of mentor;
- Of als die er niet is, de schriftelijke gemachtigde;
- Of als die er niet is, de echtgenoot of partner;
- Of als die er niet is een ouder, kind, broer of zus.

Samen in gesprek

Als er ernstig nadeel is voor u of voor een ander dan gaat uw zorgverantwoordelijke eerst in gesprek met u of uw vertegenwoordiger. De zorgverantwoordelijke is de persoon die ervoor zorgt dat alle afspraken in uw zorgplan staan. Bij ZZG is dat de specialist ouderengeneeskunde, casemanager, wijkverpleegkundige of zorgtrajectbegeleider. De zorgverantwoordelijke spreekt met u en uw vertegenwoordiger af hoe lang u onvrijwillige zorg krijgt. En wanneer jullie bespreken of onvrijwillige zorg nog nodig is.

Inzet en evaluatie van onvrijwillige zorg

Alle afspraken hierover staan in het stappenplan van de Wzd. We moeten altijd het stappenplan volgen als het gaat om insluiting, beperking van de bewegingsvrijheid en medicatie die gedrag of bewegingsvrijheid beperkt en deze niet wordt voorgeschreven volgens de geldende richtlijnen. Óók als er geen sprake is van verzet van u of uw vertegenwoordiger.

Onvrijwillige zorg Stappenplan Wzd

Als onvrijwillige zorg noodzakelijk is, legt de zorgverantwoordelijke het volgende vast in het zorg(leef)plan:

- Situaties, vorm, duur en hoe vaak onvrijwillige zorg voorkomt;
- Wie de onvrijwillige zorg geeft;
- Hoe lang iemand onvrijwillige zorg krijgt;
- Het afbouwplan: van de onvrijwillige zorg naar vrijwillige zorg;
- Hoe het advies van de deskundigen wordt opgevolgd;
- Toezicht en kwaliteitsbewaking bij onvrijwillige zorg door ZZG zorggroep en de Wzd-functionaris.

Tijdelijke inzet en regelmatig toetsen

Met het toepassen van onvrijwillige zorg zijn we zeer terughoudend. We kiezen voor de lichtst mogelijke vorm en zo kort mogelijk. Soms kan langer gebruik nodig zijn. De inzet van onvrijwillige zorg wordt na een half jaar geëvalueerd. Of eerder als u of uw vertegenwoordiger daarom vraagt of als de zorgverantwoordelijke dat nodig vindt. Daarnaast heeft ZZG zorggroep een 'Wzd -functionaris' die let op de inhoud en kwaliteit van de zorgplannen waarin onvrijwillige zorg is opgenomen.

Uw rechten zijn extra beschermd

Als u te maken krijgt met onvrijwillige zorg, kan het zijn dat u hierover niet tevreden bent. Wat kunnen u en uw vertegenwoordiger dan doen?

Cliëntvertrouwenspersoon (cvp) voor advies en bijstand

Iedereen die te maken krijgt met onvrijwillige zorg kan gratis gebruikmaken van de cliëntvertrouwenspersoon (cvp). De cvp geeft u of uw vertegenwoordiger op verzoek advies en bijstand. Denk daarbij aan onderwerpen die samenhangen met onvrijwillige zorg, de opname, of de klachtenprocedure.

Daarnaast is de cvp verplicht het aan de inspectie te melden als hij tekortkomingen in de structuur, de uitvoering van onvrijwillige zorg of gedwongen opname ziet.

De cvp is onafhankelijk en is niet in dienst bij ZZG zorggroep. De cvp staat aan uw kant. Wat u en uw vertegenwoordiger vertellen is vertrouwelijk. Alleen met uw toestemming kan de cvp met anderen praten over uw situatie.

De cliëntvertrouwenspersoon kan het volgende voor u en uw eerste vertegenwoordiger doen:

- Informatie en uitleg geven over uw rechten;
- Helpen bij het helder krijgen van uw probleem;
- Vertellen wie u kan helpen;
- Helpen om in gesprek te komen met de zorgverlener over uw probleem;
- De gesprekken met u voorbereiden;
- Ondersteunen in gesprekken die gaan over uw onvrijwillige zorg;
- Helpen bij het schrijven van brieven of mails;
- Ondersteunen bij een klachtenprocedure.

Zo kunt u de cliëntvertrouwenspersoon Wet zorg en dwang bereiken:

Stemgever (Zorgbelang Inclusief), 088 - 929 40 99,
cvp@zorgbelangcvp.nl / adviespuntzorgbelang.nl.

De gegevens van de vertrouwenspersoon in uw regio vindt u ook op zzgzorggroep.nl.

Cliëntondersteuner

Ook hebben u en uw vertegenwoordiger recht op gratis onafhankelijke cliëntondersteuning als u een indicatie heeft op grond van de Wet langdurige zorg (Wlz) of Wmo. Een cliëntondersteuner informeert u over rechten en plichten in de zorg, over wat u van een zorgaanbieder mag verwachten, kan met u meegaan naar zorgplangesprekken, of bemiddelen tussen u en uw zorgaanbieder. Ook kan een cliëntondersteuner u informeren en begeleiden bij het regelen van goede vertegenwoordiging. Meer informatie vindt u op regelhulp.nl

Klacht over onvrijwillige zorg

Heeft u een klacht over onvrijwillige zorg, dan kunnen u en uw vertegenwoordiger een klacht indienen bij de landelijke KlachtenCommissie Onvrijwillige Zorg (KCOZ).

Een klacht over onvrijwillige zorg kan gaan over:

- De beslissing van een arts over de wilsbekwaamheid van een cliënt;
- Het opnemen van onvrijwillige zorg in het zorgplan;
- Het uitvoeren van het zorgplan in relatie tot onvrijwillige zorg;
- Onvrijwillige zorg in onvoorziene situaties;
- Het bijhouden van het dossier in relatie tot onvrijwillige zorg;
- De beslissing over verlof of ontslag;
- Nakoming van een beslissing of over een beslissing van de Wzd-functionaris.

U kunt de klacht over onvrijwillige zorg per mail indienen via het secretariaat van de raad van bestuur van ZZG zorggroep, secretariaatrvb@zzgzorggroep.nl.

Die stuurt de klacht direct door naar de KCOZ (kcoz.nl).

De KCOZ neemt binnen 14 dagen een beslissing over uw klacht. De klachtenregeling vindt u op de website van ZZG zorggroep (zzgzorggroep.nl) onder 'over ons > compliment of klacht'.

Vragen

Heeft u vragen, neem dan contact op met uw zorgverantwoordelijke. Dat is bij locaties voor beschermd en beschut wonen de casemanager, bij zorg aan huis is dat de zorgtrajectbegeleider of wijkverpleegkundige. In het ZZG Herstelcentrum is de specialist ouderengeneeskunde de zorgverantwoordelijke.

ZZG zorggroep

Postbus 9001

6560 GB Groesbeek

T 024 - 366 57 77

E info@zzgzorggroep.nl

ZZGQ74 | Vrijwillige zorg en onvrijwillige zorg
januari 2026

